

Икономическите софизми на Фредерик Бастиа (1801 - 1850)

Фредерик Бастиа е роден на 29 юни 1801 г. в Байон, Франция. От десет годишна възраст Фредерик е пълен сирак, завършва бенедиктински колеж в Сорез, т.е. няма осветена от държавата диплома за завършено образование. През първите 25 години след юношеството си Бастиа е просто добър предприемач. Обучението му по икономика е самостоятелно: чрез участие в деловата и търговска практика на доста бюрократизираната Франция и изучаване на Адам Смит и Жан-Батист Сей, за целите на двадесетгодишен (и всекидневен) спор на икономически теми със свой съсед и съдружник. Останалите 4-5 години, когато той работи и като икономист, държавник и публицист, му отреждат видно място в историята на икономиката и журналистиката. Времето, по което твори Бастиа, е крайно неспокойно - революцията във Франция и Европа от 1848 г. Франция бързо върви към социализъм и на популярност в Париж се радват фуриеристи, Огюст Прудон и Карл Маркс. Той си отива от този свят сравнително млад през 1850, покосен от нелечима тогава болест.

Иронията на съдбата за онези, които не познават неговото творчество, се състои в това, че най-често стават жертва на това незнание. Самата Франция дава многобройни примери за тази ирония - една икономика, която поддържа анекдотично високи нива на държавна намеса, едно от последните от които - въвеждането на 35-часова работна седмица със закон. Бастиа би казал: "А защо да се работи 35, а не само 10 часа?"

На 13 декември 1846 г. Фредерик Бастиа публикува открито писмо до краля, в което предлага с указ да се забрани работата с дясна ръка, за да има повече работни места и основания стопанството да се затвори за международна конкуренция (тъй като в други страни хората работят с двете си ръце); писмото е озаглавено: "За дясната ръка и лявата ръка. (Доклад до краля)" и е публикувано първоначално в списание „Свободна размяна“ (Le Libre echange), а след това в отделния том "Икономически софизми" на Бастиа.

Поредицата "Икономически софизми" всъщност е сборник с памфлети, статии и писма, които осмиват стопанските заблуди и узаконените привилегии на епохата. Темите са повече от актуални и днес: защита на местните производители, протекционизъм, преференции за различни производители, увеличаване на заетостта и защита на труда. Приносът на Бастиа е в това, че илюстрира действието на стопанската логика на разбираем и за неикономистите език. В цялата поредица той използва последователно един похват - довежда до абсурд (redictio ad absurdum) аргументите на опонентите си, като използва техните предпоставки и начин на мислене, показвайки логическата несъстоятелност на допусканията им. И.З.И. започва да публикува някои от софизмите на български език.

За двеста години теориите на Бастиа за стойността придобива все по-голяма популярност. Същото вероятно може да се каже и за възгледа му, че размяната и търговията не са всъщност на стоки, а на услуги. Бастиа е предвестник на съвременните разбирания за данъци, държава и политика, капитал, инвестиции в образованието и стопанска етика. Неговите идеи ясно се проследяват в теориите на [Лудвиг фон Мизес](#) и на двама Нобелови лауреати на XX век: [Джеймс Бюкенан](#) и [Фридрих фон Хайек](#). Валфредо Парето признава нееднократно, че е дълбоко повлиян от Фредерик Бастиа.

Преводите на текстовете са дело на студенти от [Асоциацията на либералните студенти](#), които пожелаха да допринесат за развитието на И.З.И. по време на лятната ваканция. Засега, преводите са дело на Петя Лозанова, Георги Ангелов и Димитър Чобанов. Надяваме се постепенно да допълваме поредицата с нови преводи.

Ако искате да научите повече за Фредерик Бастиа, можете да посетите [следната страница в Интернет](#), където ще намерите достъп до неговите произведения на френски, английски и испански, доразвитие на неговите идеи, напътствия за библиотеки и събития, посветени на този велик, но все още слабо познат в Европа и у нас мислител.

Екип на И.З.И.